

Grundläggande granskning

Knvista kommun

10 april 2024

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Building a better
working world

Innehåll

	Sida
Revisionens uppdrag	03
Grundläggande granskning	05
- Samlade bedömningar	05
- Kommunstyrelsen	07
- Bygg-och miljönämnden	10
- Samhällsutvecklingsnämnden	13
- Socialnämnden	16
- Utbildningsnämnden	19
- Överförmyndarnämnden	22
- IT-nämnden	24
- Lönenämnden	26
Bedömning av god ekonomisk hushållning	28
Fördjupade granskningar 2023 i sammandrag	30

1

Revisionens uppdrag

Revisionens grundläggande granskning

Revisorerna granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionsred all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

I denna rapport sammanfattas resultat och slutsatser av revisionens grundläggande granskning. Den har genomförts genom att löpande ta del av relevanta skriftliga dokument t.ex. mål- och styrdokument, protokoll och övriga handlingar.

Revisionen har därtill genomfört möten med presidier för kommunstyrelsen, socialnämnden, utbildningsnämnden, samhällsutvecklingsnämnden samt bygg- och miljönämnden. Vid dessa sammanträden har revisionen ställt frågor inom både generella och nämndspecifika områden, baserat på riskanalys och omvärldsbevakning samt uppföljning av frågor från tidigare år. Revisionen har därutöver bjudit in olika tjänstemän till sina sammanträden för att få ytterligare upplysningar om aktuella händelser som påverkar kommunens förutsättningar och utveckling.

Denna granskning benämns sammantaget som grundläggande granskning. De revisionsbevis som samlas in i den grundläggande granskningen utgör stommen i revisorernas ansvarsprövning.

Övriga granskningsinsatser

Utöver den grundläggande granskning som summeras i denna rapport har revisorerna genomfört fördjupade granskningar utifrån sina risk- och väsentlighetsbedömningar samt erfarenheter från den grundläggande granskningen. Syftet med dessa granskningar är att samla tillräckliga revisionsbevis i ansvarsprovningen inom väsentliga riskområden.

Under 2023 har revisorerna i Knivsta kommun genomfört följande fördjupade granskningar:

- Granskning av styrning av förskoleverksamheten
- Granskning av uppsikt och styrning av VA-verksamheten
- Granskning av ägarstyrning (pågående 2023-2024)

Revisorerna har också följt upp rekommendationerna från de fördjupade granskningar som genomfördes 2021 för att bedöma om granskningsrapporterna har lett till önskade åtgärder.

Revisionen har också genom den auktoriserade revisorn granskat kommunens delårsrapport och årsredovisning, samt den interna kontrollen i finansiella rutiner. Denna granskning har skett i enlighet med standard för kommunal räkenskapsrevision.

Granskningsrapporterna har översänts till berörda styrelser och nämnder med begäran om kommentarer och i vissa fall åtgärdsplaner. Rapporterna finns publicerade på kommunrevisionens hemsida.

Grundläggande granskning

Samlad bedömning

Revisionen har granskat kommunens verksamhet utifrån lagstiftning och god revisionsred. I tabell på nästa sida redovisas en översikt över revisionens bedömningar uppdelat per ansvarig nämnd och styrelse. I påföljande avsnitt kommenteras de huvudsakliga iakttagelser som ligger till grund för bedömningarna.

Bedömning har skett utifrån de perspektiv som enligt kommunallagen ska beaktas i fråga om ansvarsfrihet:

- **Verksamhet och ekonomi:** Revisionen bedömer om resultatet är förenligt med kommunfullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt gällande lagar och föreskrifter. Vid avvikelser bedöms om nämnden har vidtagit tillräckliga åtgärder.
- **Intern kontroll:** Revisionen bedömer om det har funnits en systematisk uppföljning av ekonomi och verksamhet, en organisation med tydlig ansvarsfördelning, samt om nämnden har genomfört riskanalys och tillsett åtgärder och kontroller.
- **Räkenskaper:** Revisionen bedömer om redovisning har upprättats i enlighet med LKBR och god redovisningsred.

Årets granskning visar på en i stor utsträckning fungerande verksamhet men också på vissa utvecklingsbehov. I granskningen av kommunens räkenskaper har ingenting identifierats som tyder på att kommunen inte efterlever god redovisningssed. De gemensamma nämndernas räkenskaper ingår ej i Knivstas redovisning och har inte granskats.

Att säkerställa en god måluppfyllelse i både verksamhet och ekonomi är en utmaning. Ingen av nämnderna har till fullo uppnått de mål som fullmäktige ställt upp och samtidigt behållit en ekonomi i balans, men avvikelserna bedöms för samtliga nämnder vara på en acceptabel nivå. Utmaningar kopplade till kompetensförsörjning är genomgående för flera nämnder, vilket visar sig i form av kapacitetsbrist att fullfölja beslutade uppdrag eller i form av svårigheter att rekrytera och behålla personal.

Vi bedömer att samtliga nämnder har en god eller acceptabel nivå av intern kontroll över sin verksamhet, med en tydlig systematik i uppföljning av mål och ekonomi, samt ett aktivt arbete med att omsätta riskanalyser i åtgärder. Undantag är lönenämnden som inte har fastställt en internkontrollplan och där vår granskning samtidigt påvisar brister i lönehanteringen.

Nämnd	Verksamhet	Ekonomi	Intern kontroll	Räkenskaper
Kommunstyrelsen	●	●	●	●
Bygg-och miljönämnden	●	●	●	●
Samhällsutvecklingsnämnden	●	●	●	●
Socialnämnden	●	●	●	●
Utbildningsnämnden	●	●	●	●
Överförmyndarnämnden	●	●	●	
IT-nämnden	●	●	●	
Lönenämnden	●	●	●	

Bra / Rättvisande

Acceptabel / mindre avvikelser

Inte tillräcklig / väsentliga avvikelser

Kommunstyrelsen

Genomförd granskning

Revisionen har granskat kommunstyrelsens verksamhet genom möte med kommunstyrelsens presidium den 19 april 2023 och den 10 april 2024. Revisorerna har kontinuerligt under året tagit del av protokoll med underliggande handlingar. Revisorerna har granskat delårsrapport, verksamhetsberättelse och årsredovisning. Nämnden har vid olika tillfällen kallat tjänstemän till sina möten, bland annat kommundirektör, economichef, säkerhetschef och VD för de kommunala bolagen. Vidare har följande fördjupande granskningar omfattat kommunstyrelsen:

- Granskning av uppsikt och styrning av VA-verksamheten
- Granskning av ägarstyrning (pågår 2023-2024)

Samlad bedömning

Revisorernas samlade bedömning är att kommunstyrelsen styrt verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Kommunstyrelsens verksamhet uppvisar ett mindre underskott. Kommunstyrelsen har agerat aktivt genom att besluta om en handlingsplan för ekonomi i balans, vilket påtagligt har minskat underskottet mot vårens prognos. Vår bedömning är att kommunstyrelsens interna kontroll är tillfredsställande. Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Verksamhet

Kommunstyrelsen har fastställt mål i enlighet med den struktur och de perspektiv som fastställts av kommunfullmäktige. I verksamhetsberättelsen för 2023 redovisas en uppföljning av mål och uppdrag. Kommunstyrelsens övergripande bedömning av måluppfyllelse är enligt följande:

Kommunstyrelsens måluppfyllelse	Status 2023
<i>Inriktningsmål kommunfullmäktige</i>	
En sund statsbyggnad för ett trivsamt, tryggt och grönt Knivsta med välmående näringsliv	Delvis uppnått
Kommunen ska säkerställa en långsiktig ekonomi i balans	Delvis uppnått
<i>Kommunstyrelsens mål</i>	
Kommunstyrelsens verksamheter ska verka för ökad trygghet, delaktighet och tillit hos kommunen invånare	Uppnått
Knivsta kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen	Uppnått

Kommunstyrelsen har tilldelats nio uppdrag från kommunfullmäktige och på eget initiativ tillfört fyra uppdrag med bäring på ovanstående mål. Totalt bedöms sex uppdrag vara avklarade eller pågå enligt planering medan sju uppdrag är påbörjade och pågår delvis enligt plan. Kommunstyrelsen ger en strukturerad och tydlig redogörelse för de aktiviteter som har genomförts inom uppdragen. I flera fall saknas det uppgifter om vad som inte har genomförts och som får kommunstyrelsen att bedöma uppdragen som endast delvis avklarade.

Vår uppfattning är att kommunstyrelsens bedömningar av måluppfyllelsen i stort är rimliga. Ur vår granskning vill vi dock särskilt lyfta fram:

- Av våra samtal med nämndpresidier framgår att utmaningar med att attrahera och behålla rätt kompetens är stora. Kommunstyrelsen har personal- och arbetsmiljöansvar för samtliga anställda i kommunen och behöver säkerställa att samtliga nämnder har personella förutsättningar att klara sina verksamhetsuppdrag. De indikatorer som kommunstyrelsen använder för att mäta sitt mål om attraktiv arbetsgivare fångar inte de utmaningar som övriga nämnder beskriver.

Ekonomi

Kommunens samlade resultat uppgår till 15,8 mnkr vilket är 5,7 mnkr högre än budgeterat. Underskott finns inom kommunstyrelsen, samhällsutvecklingsnämnden, bygg- och miljönämnden och utbildningsnämnden. Flera av nämnderna har uppvisat underskott flera år i rad.

Kommunstyrelsens egna verksamhetsområden visar ett underskott mot budget med -2 mnkr. Kommunstyrelsen beslutade under våren om en handlingsplan för ekonomi i balans, vilket förefaller ha gett god effekt om än inte tillräcklig.

Det långsiktiga resultatmålet på 2% nås inte för 2023 utan årets resultat uppgår till 1,2%. Soliditeten uppgår för 2023 till 22,8% (inkl. pensionsförpliktelser) vilket är en stor negativ förändring mot föregående år. Förändringen härrör huvudsakligen från revideringar av kommunens finansiella leasingavtal.

Intern kontroll

Kommunstyrelsen har genomfört riskanalys och planerat åtgärder. Väsentliga risker har identifierats gällande bland annat upphandling och inköp, kompetensförsörjning, arbetsmiljö och exploateringsavtal. Hantering sker genom åtgärder, resultat av genomförda kontroller har rapporterats till kommunstyrelsen. Av återrapporeringen framgår att några av de planerade motåtgärderna inte har kunnat genomföras eller fortfarande är planerade men i stort har ändamålsenlig utveckling skett för att minska risker och sårbarheter.

Vi vill särskilt lyfta fram att en viktig del i varje nämnds interna kontroll är att säkerställa en robust organisation. Att kommunstyrelsens två högst värderade risker berör kompetensförsörjning är kritiskt för hela verksamheten. Vi noterar att det inom detta riskområde fanns planerade åtgärder som prioriterades bort genom kommunstyrelsens handlingsplan för ekonomi i balans.

Bygg- och miljönämnden

Genomförd granskning

Revisionen har granskat bygg- och miljönämndens verksamhet genom att kontinuerligt under året ta del av protokoll med underliggande handlingar. Revisorerna har haft dialog med bygg- och miljönämndens presidium den 19 april 2023 och den 27 mars 2024. Revisorerna har granskat delårsrapport, verksamhetsberättelse och årsredovisning.

Samlad bedömning

Revisorernas samlade bedömning är att bygg- och miljönämnden har en acceptabel styrning över sin verksamhet och ekonomi men vissa avvikelser förekommer i måluppfyllelse. Nämndens interna kontroll bedöms vara acceptabel, men flera planerade motåtgärder till identifierade risker har inte kunnat genomföras under 2023 till följd av ansträngd personalsituation. Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Verksamhet

Bygg-och miljönämnden har fastställt mål i enlighet med den struktur och de perspektiv som fastställts av kommunfullmäktige. I verksamhetsberättelsen för 2023 redovisas en uppföljning av mål och uppdrag. Nämndens bedömning är att måluppfyllelsen för uppdrag är enligt nedan:

Bygg- och miljönämndens måluppfyllelse	Status 2023
<i>Inriktningsmål kommunfullmäktige</i>	
En sund statsbyggnad för ett trivsamt, tryggt och grönt Knivsta med välmående näringsliv	Uppnått
Kommunen ska säkerställa en långsiktig ekonomi i balans	Delvis uppnått

Bygg-och miljönämnden har tilldelats sex uppdrag från kommunfullmäktige med bäring på ovanstående mål och initierat ytterligare ett uppdrag. Totalt bedöms fyra uppdrag pågå enligt planering eller vara färdigställda och tre pågå delvis enligt plan.

Vår uppfattning är att nämndens bedömningar av måluppfyllelsen är rimliga. Vi vill dock särskilt uppmärksamma:

- Nämnden har enligt verksamhetsberättelse genomfört en analys av nettokostnadsavvikelser. Enligt nämnden visade analysen att nämnden har jämförelsevis höga nettokostnader för både fysisk och teknisk planering liksom för miljö- och hälsoskydd. Det är viktigt att under planperioden fortsätta arbetet med åtgärder och uppföljning av detta.
- Uppdraget med att genomföra översyn och vid behov revidera befintliga planer och projekt har inte prioriterats under 2023. Resurserna har fokuserat på övriga uppdrag och handläggning av löpande ärenden. Översyn planeras att genomföras under kommande år.

Ekonomi

Bygg- och miljönämnden redovisar ett underskott mot budget på -3 mnkr. En efter konjunkturen väntad minskning av större bygglovsärenden har påverkat intäkterna. Störst underskott finns inom miljö- och hälsoskyddsverksamheten. Externdebiterad tillsyn har inte genomförts i önskad uträkning till följd av vakanser samt tidskrävande ej taxefinansierade ärenden. En ansträngd personalsituation har också ökat behovet av köpta konsulttjänster.

Intern kontroll

Bygg- och miljönämnden har genomfört riskanalys och planerat åtgärder. Väsentliga risker har identifierats gällande bland annat kompetensförsörjning, följsamhet till lagstiftning, styrande dokument och skyddsutrustning.

Av återrapportering framgår att den ansträngda personalsituationen har varit ett hinder för flera av de utvecklingsinsatser som nämnden planerade som motåtgärder till sin riskanalys. Arbete pågår fortsatt inom samtliga områden. Vi noterar också att nämndens helårsuppföljning av internkontrollplanen hänvisar till verksamhetsberättelsen för insatser kopplade till risken för att korrekt skyddsutrustning saknas, men ytterligare information saknas i denna.

Samhällsutvecklingsnämnden

Genomförd granskning

Revisionen har granskat samhällsutvecklingsnämndens verksamhet genom att kontinuerligt under året ta del av protokoll med underliggande handlingar. Revisorerna har haft dialog med bygg- och miljönämndens presidium den 19 april 2023 och den 27 mars 2024. Revisorerna har granskat delårsrapport, verksamhetsberättelse och årsredovisning.

Vidare har följande fördjupande granskningar omfattat samhällsutvecklingsnämnden:

- Granskning av uppsikt och styrning av VA-verksamheten

Samlad bedömning

Revisorernas samlade bedömning är att samhällsutvecklingsnämnden har en acceptabel styrning över sin verksamhet och ekonomi men vissa avvikelser förekommer i måluppfyllelse. Nämndens interna kontroll bedöms vara acceptabel, men flera planerade motåtgärder till identifierade risker har inte slutförts under året utan löper över hela planperioden. Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Verksamhet

Samhällsutvecklingsnämnden har fastställt mål i enlighet med den struktur och de perspektiv som fastställts av kommunfullmäktige. I verksamhetsberättelsen för 2023 redovisas en uppföljning av mål och uppdrag. Nämndens bedömning av måluppfyllelsen är enligt nedan:

Samhällsutvecklingsnämndens måluppfyllelse	Status 2023
<i>Inriktningsmål kommunfullmäktige</i>	
En sund statsbyggnad för ett trivsamt, tryggt och grönt Knivsta med välmående näringsliv	Uppnått
Kommunen ska säkerställa en långsiktig ekonomi i balans	Delvis uppnått

Samhällsutvecklingsnämnden har tilldelats sju uppdrag från kommunfullmäktige med bäring på ovanstående mål och initierat ytterligare tre uppdrag. Totalt bedöms sex uppdrag pågå enligt planering eller vara färdigställda och två pågå delvis enligt plan. Två uppdrag är inte längre aktuella till följd av fullmäktiges beslut att upphäva Stadsutvecklingsstrategin.

Revisionens uppfattning är att nämndens bedömning av måluppfyllelsen är rimlig. Vi vill lyfta fram följande observationer:

- Nämnden har enligt verksamhetsberättelse genomfört en analys av nettokostnadsavvikelser. Enligt nämnden visade analysen att nämnden har jämförelsevis höga nettokostnader för fysisk och teknisk planering. Det är viktigt att under planperioden fortsätta arbetet med åtgärder och uppföljning av detta.

Ekonomi

Samhällsutvecklingsnämnden visar ett underskott mot budget på -3,2 mnkr. Störst avvikelser finns inom detaljplaneverksamheten där de externa intäkterna minskade till 0,2 mnkr från budgeterade 6,4 mnkr. Orsaken är att arbetet med flera detaljplaner har pausats. Nämnden har valt att för närvarande inte återbesätta vakanta tjänster inom denna verksamhet, men bibehåller i övrigt personalkontinuitet inför framtida vändning på byggmarknaden.

Nämndens resultat påverkas oundvikligt också av att principerna för redovisning av exploateringsbidrag och gatukostnadsersättningar har förändrats.

Intern kontroll

Samhällsutvecklingsnämnden har genomfört riskanalys och planerat åtgärder. Väsentliga risker har identifierats gällande följsamhet till lagstiftning samt att styrande dokument inte är uppdaterade. Planerade åtgärder hänvisar till de uppdrag som redan omfattas av nämndens verksamhetsplan. Dessa pågår enligt plan men har inte slutförts under 2023.

Under 2022 genomförde kommunstyrelsen kontroller av följsamhet till ingångna avtal som visade avvikelser (3 av 10) inom samhällsutvecklingsnämndens verksamheter. Kontrollerna har därför genomförts även under 2023, nu utan avvikelser. Vi noterar dock att stickprovet denna gång endast omfattat tre leverantörer.

Socialnämnden

A photograph showing the lower half of a person in a plaid shirt and dark pants, holding a blue watering can and watering a plant. The scene is set outdoors at sunset, with warm light and a blurred background of greenery.

Genomförd granskning

Revisionen har granskat socialnämndens verksamhet genom att kontinuerligt under året ta del av protokoll med underliggande handlingar. Revisorerna har haft dialog med socialnämndens presidium den 19 april 2023 och den 27 mars 2024. Revisorerna har granskat delårsrapport, verksamhetsberättelse och årsredovisning.

Samlad bedömning

Revisorernas samlade bedömning är att socialnämnden generellt har en god styrning över sin verksamhet och ekonomi, men att det finns tilltagande utmaningar kopplade till hemtjänsten i egen regi sett till både styrning och finansiellt utfall. Räkenskaperna bedöms vara rättvisande. Nämnden bedöms ha en välutvecklad intern kontroll.

Verksamhet

Nämnden har fastställt mål i enlighet med den struktur och de perspektiv som fastställts av kommunfullmäktige. I verksamhetsberättelsen för 2023 redovisas en uppföljning av mål och uppdrag. Nämndens bedömning är att måluppfyllelsen är enligt nedan:

Socialnämndens måluppfyllelse	Status 2023
<i>Inriktningsmål kommunfullmäktige</i>	
Ge vård och omsorg med kvalitet	Uppnått
Kommunen ska säkerställa en långsiktig ekonomi i balans	Uppnått
<i>Socialnämndens mål</i>	
Socialnämndens verksamheter ska möta omvärldsförändringar med ständig utveckling och tillvaratagande av invånarnas egna resurser	Delvis Uppnått

Socialnämnden har tilldelats sju uppdrag från kommunfullmäktige med bäring på ovanstående mål. Totalt bedöms fem uppdrag pågå enligt planering eller vara färdigställda och två pågå delvis enligt plan.

Revisionens uppfattning är att nämndens bedömning av måluppfyllelsen är rimlig. Vi vill ur vår granskning särskilt lyfta fram:

- Kommunens hemtjänst fick det högsta resultatet sedan 2014 och i länet på uppmätt brukarnöjdhet. Samtidigt har hemtjänsten i egen regi ett växande underskott jämfört med föregående år, och nämnden konstaterar själv att produktiviteten inom hemtjänsten minskar. Det är en utmaning för nämnden framgent att balansera olika mål och ambitioner.
- Antal ärenden inom våld i nära relation har ökat markant med flera genomförda skyddsplaceringar och behandlingsinsatser. Inom missbruk har enskilda ärenden blivit allt mer komplexa. Våldsutsatta med samtidigt beroendeproblematik har identifierats som ny målgrupp i kommunen. Detta är komplicerade ärenden som kräver särskild kompetens och riskerar att driva stora kostnader framöver.

Ekonomi

Socialnämnden visar ett överskott på 9,7 miljoner mot budget. Resultatet påverkas av mindre volymer än prognostiserat inom samtliga kategorier. Beviljad hemtjänst har minskat med 5,9 procent jämfört med 2022.

Hemtjänstverksamheten i egen regi redovisar ett underskott som ökat mot föregående år och för 2023 uppgår till -8,1 mnkr. Underskottet har ett direkt samband med minskade volymer och svårighet att ställa om personalorganisation och planering.

Intern kontroll

Socialnämnden har genomfört riskanalys och planerat åtgärder. Väsentliga risker har identifierats gällande hantering av personuppgifter, hantering av klagomål/synpunkter, kvalitetssäkring av uppdragstagare, återsökning från Migrationsverket, hantering av egenavgifter samt följsamhet till basal hygien. Nämnden har beslutat om åtgärder för att motverka riskerna och för samtliga områden utom ett har åtgärder vidtagits och återrapporerats under 2023. Avseende hantering av synpunkter och klagomål har en fördjupad granskning skett genom enkäter till chefer och medarbetare. Vi noterar att åtgärderna i övrigt i hög grad består i rutinutveckling och informationsinsatser.

Vi noterar att nämnden genomför uppföljning av externa utförare sker i enlighet med uppföljningsplan. Nämnden har tagit del av resultatet av uppföljningen. Från och med verksamhetsplan för år 2024 inkluderas uppföljningsplanen i nämndens verksamhetsplan.

Utbildningsnämnden

Genomförd granskning

Revisionen har granskat utbildningsnämndens verksamhet genom möte med nämndens presidium den 19 april 2023 och den 27 mars 2024. Revisorerna har kontinuerligt under året tagit del av protokoll med underliggande handlingar. Revisorerna har granskat delårsrapport, verksamhetsberättelse och årsredovisning. Vidare har följande fördjupande granskningar omfattat kommunstyrelsen:

- Granskning av styrning av förskolan

Samlad bedömning

Revisorernas samlade bedömning är att utbildningsnämnden har en delvis tillräcklig styrning över sin verksamhet. Nämnden har aktivt styrt verksamheten mot givna mål och uppdrag även om vissa avvikelser förekommer. Det ekonomiska resultatet är negativt men med förhållandevis små avvikelser i förhållande till nämndens omsättning. Räkenkaperna bedöms som rättvisande. Den interna kontrollen bedöms som acceptabel.

Verksamhet

Nämnden har fastställt mål i enlighet med den struktur och de perspektiv som fastställts av kommunfullmäktige. I verksamhetsberättelsen för 2023 redovisas en uppföljning av mål och uppdrag. Nämndens bedömning är att måluppfyllelsen är enligt nedan:

Utbildningsnämndens måluppfyllelse	Status 2023
<i>Inriktningsmål kommunfullmäktige</i>	
En trygg skola med goda kunskapsresultat	Uppnått
Kommunen ska säkerställa en långsiktig ekonomi i balans	Delvis uppnått
<i>Utbildningsnämndens mål</i>	
Öka tillgången till elevhälsa	Uppnått

Utbildningsnämnden har tilldelats nio uppdrag från kommunfullmäktige med bäring på ovanstående mål och initierat ytterligare tio egna uppdrag. Totalt bedöms fjorton uppdrag pågå enligt planering eller vara färdigställda och fem pågå delvis enligt plan.

Vår uppfattning är att nämndens bedömning av måluppfyllelsen i stort är rimlig och att redogörelsen för utförda uppdrag är tydlig. Vi vill särskilt lyfta fram följande:

- Flickors kraftigt minskade känsla av trygghet i skolan i årskurs 8 bör tas på stort allvar. Endast 60 % känner sig trygga jämfört med 76 % föregående år.
- Vi noterar att nämnden inte följer upp några kvalitetsindikatorer för den interna gymnasieskolan, vuxenutbildningen eller SFI i sin verksamhetsberättelse. Inriktningsmålet om en skola med goda kunskapsresultat bör omfatta hela nämndens utbildningsverksamhet.

Ekonomi

Det sammanlagda resultatet per den 31 december 2023 inom utbildningsnämndens verksamhetsområden är -4,1 mkr vilket motsvarar 0,5 procent av omsättningen. Underskott finns främst inom grundskola med -7,5 mkr, samt i mindre utsträckning inom gymnasieskola i egen regi och måltidsverksamhet.

Vi noterar att differensen mellan bokslutsresultat och nämndens prognos för oktober är -3,8 mkr. Nämnden bör säkerställa en bättre prognossäkerhet för att ändamålsenligt kunna styra och följa sin verksamhet.

Intern kontroll

Utbildningsnämnden har genomfört riskanalys och planerat åtgärder. Väsentliga risker har identifierats gällande hantering av personuppgifter för personer med skyddad identitet samt arbete med krisplaner vid hot och våld. Åtgärder har vidtagits i form av översyn av rutiner samt utbildningsinsatser. En fördjupad granskning har skett av risken för att verksamheten inte kan utföra sitt arbete på grund av bristande IT-stöd/system. Granskningen mynnade ut i ett antal åtgärder som omhändertas i kommunstyrelsens projekt kring utvecklas onboardingprocess för nyanställda.

Överförmyndarnämnden

Genomförd granskning

Den gemensamma överförmyndarnämnden har granskats av revisorerna för värdkommunen Uppsala och deras sakkunniga biträde PWC. Vi har tagit del av deras yttrande och granskningsrapport och bedömer att det ger oss tillräckliga underlag för att uttala oss om nämndens verksamhet.

Samlad bedömning

Revisorernas samlade bedömning är att överförmyndarnämnden har en tillräcklig styrning över sin verksamhet. Det ekonomiska resultatet är tillfredsställande och räkenskaperna bedöms vara rättvisande. Nämnden bedöms ha en välutvecklad intern kontroll och inga väsentliga brister har uppdagats genom utförda kontroller.

Verksamhet

Överförmyndarnämnden har fastställt verksamhetsplan och mål i enlighet med den struktur och de perspektiv som beslutats av kommunfullmäktige i Uppsala. Knivsta kommunfullmäktige har inte uttryckt några särskilda direktiv till nämnden.

I verksamhetsberättelsen för 2023 redovisas en uppföljning av mål och uppdrag. Nämndens bedömning är att tre av fyra mål är uppfyllda. Avvikelse finns gällande målet att samtliga årsräkningar skulle vara granskade den 1 september 2023, vilket uppnåddes till 96 procent. Revisorerna i Uppsala har i sin granskning påtalat att flera mål saknar uppföljningsbara indikatorer. Nämnden bör tillse att målstyrning och uppföljning stärks genom att ange referensvärden och målvärden för samtliga fastställda mål.

Ekonomi

Det sammanlagda resultatet år 2023 inom överförmyndarnämndens verksamhetsområden är ett överskott +0,8 mnkr mot driftbudget.

Intern kontroll

Nämnden har beslutat om en internkontrollplan som omfattar kontrollområdena verksamhetskontroll, finansiell kontroll, efterlevnad av regler, rutiner och beslut samt oegentligheter, mutor och jäv. Nämnden har kvartalsvis tagit del av information om kontrollerna. Inga väsentliga avvikelser har framkommit.

IT-nämnden

Genomförd granskning

För den gemensamma IT-nämnden har vi tagit del av protokoll samt årsredovisning. Vi har också deltagit i samråd med revisorerna från övriga kommuner som ingår i nämnden. Nämndens ekonomiska förvaltning granskas av revisorerna för värdkommunen Tierps kommun.

Samlad bedömning

Revisorernas samlade bedömning är att IT-nämnden har en acceptabel styrning över sin verksamhet. Det är svårt att härleda nämndens bedömning av måluppfyllelse och indikatorer relevanta för nämndens verksamhet saknas. Det ekonomiska resultatet är positivt. Nämnden bedöms ha en acceptabel nivå av intern kontroll i förhållande till verksamhetens omfattning, men bör vara delaktig i upprättandet av plan för intern kontroll.

Verksamhet

IT-nämnden har fastställt verksamhetsplan och mål i enlighet med den struktur och de perspektiv som beslutats av kommunfullmäktige i Tierp. Knivsta kommunfullmäktige har inte uttryckt några särskilda direktiv till nämnden.

I verksamhetsberättelsen för 2023 redovisas en uppföljning av mål och uppdrag. Nämndens bedömning är att fem av åtta mål är uppfyllda. Nämnden beskriver sin måluppfyllelse i mycket kortfattade ordalag och det är svårt att utläsa grunderna för hur nämnden har valt att bedöma sin egen måluppfyllelse.

Nämnden har från Tierp fått det särskilda uppdraget *Digitaliseringstakten inom kommunens verksamheter ska öka för att uppnå bättre service gentemot medborgare, verksamhetseffektivisering samt ge möjligheter för nya servicelösningar*. Detta bedöms uppfyllt med hänvisning till att nämnden aktivt arbetar tillsammans med medlemskommunernas digitaliseringsstrategiska grupp och digitaliseringsrådet för att finna samarbetsformer och processer för att säkerställa en effektiv digitalisering för såväl medborgare, medarbetare som näringslivet.

Ekonomi

IT-nämnden har gjort ett positivt resultat och därför återbetalat 325 tkr till medlemskommunerna. Årets resultat är därefter 0. Överskottet härleds främst till minskade personalkostnader och minskade kostnader för utbildning av personal, till följd av vakanser.

Intern kontroll

Nämnden hade fyra sammanträden under 2023. Ekonomin följs därav endast upp i samband med delårsrapporter. Nämnden har inte beslutat om en internkontrollplan, endast tagit del av information. Nämnden har ett tydligt uttalat ansvar för att säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig och bör i vår mening ta en mer aktiv roll. Nämnden har tagit del av uppföljning av den internkontrollplan som förvaltningen upprättat och bedömde att inga risker realiserades under 2023.

Lönenämnden

Genomförd granskning

För den gemensamma lönenämnden har vi tagit del av protokoll samt årsredovisning. Vi har också deltagit i samråd med revisorerna från övriga kommuner som ingår i nämnden. Nämndens verksamhet har också omfattats i vår auktoriserade revisors granskning av intern kontroll gällande finansiella rutiner, avseende granskning av löneprocessen.

Samlad bedömning

Revisorernas samlade bedömning är att lönenämnden har en acceptabel styrning över sin verksamhet men personalsituationen är utmanande och har lett till att utvecklingsarbete inte har kunnat bedrivas. Det ekonomiska resultatet är önskat positivt till följd av detta. Nämnden bör ta en mer aktiv roll i att säkerställa en god intern kontroll. Vi har genom vår granskning av löneprocessen noterat flera brister i kontrollrutinerna. Mot bakgrund av denna kombination bedömer vi att den interna kontrollen är bristfällig.

Verksamhet

Lönenämnden har fastställt verksamhetsplan och mål i enlighet med den struktur och de perspektiv som beslutats av kommunfullmäktige i Tierp. Knivsta kommunfullmäktige har inte uttryckt några särskilda direktiv till nämnden.

Vi vill särskilt lyfta fram att nämnden i sin årsredovisning beskriver att det under året har varit en hög personalomsättning på Lönecentrum. Få av de sökande till de utannonserade tjänsterna har haft den kompetens som efterfrågats och i de fall kompetensen funnits har lönekraven varit svåra att tillmötesgå. En följd av personalförändringarna är att nyrekryteringar inte varit slutförda då medarbetare avslutat sin anställning. Tjänsten som utvecklare/utredare inte varit tillsatt en stor del av året och till följd av detta har flera utvecklingsprojekt uteblivit.

Ekonomi

Lönenämnden hade en positiv avvikelse på 1 mnkr vilken har fördelats och återbetalats till medlemskommunerna, resultatet är därför 0 kr. Avvikelsen beror på personalsituationen.

Intern kontroll

Internkontroll genomförs enligt nämnden varje månad. Nämnden har inte beslutat om en internkontrollplan, endast tagit del av information. Nämnden har ett tydligt uttalat ansvar för att säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig och bör i vår mening ta en mer aktiv roll. Vi vill samtidigt uppmärksamma att Knivstas ledamot har reserverat sig mot detta förfarande.

I revisorernas rutinmässiga granskning av intern kontroll omfattas löneprocessen. I granskningen uppmärksammade vi flera brister och utvecklingsområden hos Lönecentrum. Bland annat noterade revisorerna att det inte förekommer dualitet vid lönekörning, att medarbetare som inte längre arbetar på Lönecentrum fortfarande har behörigheter att godkänna lönefiler på Nordea, att uppdateringar av fast data i lönesystemet kan ske utan dualitet samt efterhandskorrigeringar av tidrapporter inte attesteras. Vi kommer att följa upp vidtagna åtgärder under 2024.

Granskning av god ekonomisk hushållning

Redovisning av god ekonomisk hushållning och balanskravet

Lag om kommunal bokföring och redovisning ställer från och med 2019 krav på att mål för god ekonomisk hushållning ska utvärderas även för bolagen med återkoppling till fullmäktige.

Enligt kommunallagen ska budgeten innehålla mål och riktlinjer för verksamheten samt finansiella mål som är betydelse för en god ekonomisk hushållning (GEH). Målen ska utvärderas i delårsrapport och i årsredovisningen. Kravet gäller årsredovisningar fram till och med 2023 men inte för årsredovisningar 2024 och framåt.

Granskningen är avgränsad till kommunstyrelsen och 2023. Styrelsen är enligt KL 11 kap. 19 § ansvarig för upprättandet av årsredovisning. Granskningsåtgärderna genomförs i form av en översiktlig granskning och avgränsas till frågeställningarna om balanskrav och god ekonomisk hushållning.

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna granskat om:

- Resultaten i årsredovisningen är förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning (GEH)
- Kommunen efterlever kommunallagens krav på ekonomi i balans

Bedömning av kommunens uppföljning av GEH

Kommunfullmäktige har fastställt tre verksamhetsmässiga mål och ett finansiellt mål. Kommunstyrelsen följer upp målen med uppdrag och tillhörande indikatorer. Bedömningar av verksamhetsmässiga mål och finansiella mål redovisas i varje nämnds verksamhetsberättelse samt på aggregerad nivå i kommunens årsredovisning.

- Verksamhetsmässiga målen bedöms av kommunstyrelsen uppnås.
- Finansiella målet bedöms av kommunstyrelsen uppnås.

Samlad bedömning

Revisorernas samlade bedömning är att kommunen efterlever kraven på redovisning och beräkning av balanskravsresultat samt efterlever kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Utfallet är förenligt med finansiella mål och verksamhetsmässiga mål fastställda av kommunfullmäktige.

Vår samlade helhetsbedömning är att kommunen uppnår en god ekonomisk hushållning.

4

Fördjupade granskningar 2023

Granskning av styrning av förskola

Vi har granskat utbildningsnämnden styrning och uppföljning av förskolan. Vår samlade bedömning är att utbildningsnämnden till stor del säkerställt en ändamålsenlig styrning.

Av granskningen framgick att nämndens kvalitetsrapport inte innehåller en tillräcklig analys av förskoleverksamheten på övergripande nivå. Detta bör utvecklas för att nämnden ska kunna ta sitt huvudmannaansvar för kvalitetsarbetet i förskoleverksamheten.

I granskningen uppmärksammade vi också att nämnden inte tar de av de underlag från tillsyn av fristående aktörer som nämnden enligt egna riktlinjer ska följa upp. På tjänstemannanivå bedrivs dock tillsyn enligt plan.

Utbildningsnämnden rekommenderades att:

- Säkerställa dokumentation och spårbarhet i nämndens kvalitetsarbete.
- Utveckla de övergripande analyserna i förskolans samlade kvalitetsrapport.
- Säkerställa att nämnden årligen tar del av erforderliga underlag från tillsynsarbetet.

För mer information se revisionsrapport *Granskning av styrning av förskola*.

Granskning av uppsikt och styrning av VA-verksamhet

Vi har granskat om kommunstyrelsen och samhällsutvecklingsnämnden har en tillräcklig uppsikt och kontroll avseende VA-verksamheten. Vår övergripande bedömning är att kommunstyrelsen och samhällsutvecklingsnämnden har en delvis tillräcklig uppsikt och kontroll.

I granskningen konstaterar vi att kommunen saknar aktuella strategier och planer inom VA-området. Vid granskningstillfället pågick ett arbete med att upprätta en ny VA-plan, också tänkt att fungera som vattentjänstplan. Det är positivt men borde ha initierats tidigare.

Knivstavatten är kommunens VA-huvudman och Roslagsvatten utför de uppgifter som följer VA-huvudmannaskap. Kommunen saknar egen VA-kompetens, vilket kan innebära en risk när kommunen har svårt att agera självständigt gentemot Roslagsvatten och VA-huvudmannen vars intressen också omfattar andra ägarkommuner.

Kommunstyrelsen och samhällsutvecklingsnämnden har inte tagit del av uppföljning av genomförda investeringar inom VA-området eller av Roslagsvattens långsiktiga planering. De har heller inte följt arbetet med anslutningen till Käppala reningsverk trots projektets omfattning och strategiska vikt. Förvaltningen har viss insyn genom kontakter med bolaget, men vår bedömning är att även samhällsutvecklingsnämnden bör följa utvecklingen.

Kommunstyrelsen och samhällsutvecklingsnämnden rekommenderades att:

- Säkerställa att en aktuell vattentjänstplan upprättas.
- Överväga om kommunen behöver en egen VA-kompetens för att säkerställa att kommunen kan agera självständigt gentemot VA-huvudmannen.
- Aktivt följa upp arbetet med VA-frågor, inklusive kommunens anslutning till Käppalanätverket.

För mer information se revisionsrapport *Granskning av uppsikt och styrning av VA-verksamheten*.

Granskning av ägarstyrning

Under året har vi påbörjat en granskning av kommunstyrelsens styrning av de kommunala bolagen. Formerna för ägarstyrning är under utveckling och ett antal större förändringar har vidtagits under 2023. Vi har granskat formerna för ägarstyrning så som de har fastställts genom styrdokument. Granskningen kommer att fortsätta under 2024 med bedömning av om bolagen och kommunstyrelsen arbetar enligt fastställda former.

När granskningen i sin helhet är avslutad kommer rapporten med tillhörande rekommendationer att överlämnas till kommunstyrelsen.

För mer information om iakttagelser utifrån vår delrapport se revisionskrivelse *Information om pågående granskning av ägarstyrning*.